

ULJA E NDIKIMIT TË POLITIKËS TEK AGJENCITË E ANTIKORRUPSIONIT: RASTI I SHQIPËRISË¹

Autor: **Sotiraq Hroni**

Drejtor Ekzekutiv

Instituti për Demokraci dhe Ndërmjetësim

Konteksti kombëtar

Publiku në vend si dhe institucionet kombëtare e ndërkombëtare pranojnë se korrupsioni në Shqipëri është përgjithësisht mjaft i përhapur në qeverisje dhe në kulturën social-politike të vendit.

Fatkeqësisht, deri më sot nuk janë bërë përpjekje serioze për të trajtuar rreziqet që mbart ky fenomen. Përkundrazi, gjatë dekadës së fundit është rritur tendenca për të vënë nën kontroll të gjitha institucionet qeveritare dhe antikorrupsion duke diktuar emërimin e drejtuesve të tyre. Debati publik për korrupsionin ose është dominuar gjithmonë plotësisht nga politika ose është përballur me indiferencën dhe pasivitetin e shoqërisë për shkak të mungesës së besimit tek qeverisja dhe institucionet.

Korrupsioni dhe mashtrimi minojnë ndikimin që mund të kenë reformat dhe, rrjedhimisht, edhe përdorimi efikas i burimeve publike për ofrimin e shërbimeve cilësore për qytetarët. Ekzistojnë dobësi në strukturat e përgjithshme institucionale, në kuadrin tejet të ndërlikuar ligjor, ka mangësi në burimet njerëzore dhe të përgjegjshmërisë nga ana e drejtuesve si dhe mungesë bashkëpunimi mes agjencive të zbatimit të ligjit. Niveli i lartë e korrupsionit sjell si rezultat nivelin e ulët të besimit publik tek administrata publike dhe tek gjyqësori.

Në një studim të tij për Shqipërinë, Harald W. Mathisen argumenton se “komuniteti ndërkombëtar përballet me shumë shoqëri me korrupsion tejet të përhapur, ku strategjitë antikorrupsion kanë dështuar në misionin e tyre për të bërë të mundur dhe sjellë progres domethënës, sepse këto strategji nuk trajtojnë problemin themelor, d.m.th., mungesën e vullnetit politik të zyrtarëve të lartë të qeverisë në rrjete korrupsioni.”² Në këtë përfundim kemi arritur secili prej nesh, qoftë në qeveri apo shoqëri civile, në punë apo i papunë, i pasur apo i varfër. Për një numër të konsiderueshëm njerëzish, përfshirë edhe të rinjtë, korrupsioni galopant shpesh bëhet argumenti kryesor për t’u larguar nga vendi.

Për trajtimin e akuzave për korrupsion dhe keqpërdorim të fondeve publike nga udhëheqësit politikë përdoret një formulë mjaft e njohur. Udhëheqësit ose partitë politike përdorin si argument kundër këtyre akuzave të njëjtat akuza që janë ngritur më parë ndaj kundërshtarëve të tyre politikë. Sistemi i drejtësisë ka dështuar në arrestimin e ‘peshqve të mëdhenj’. Deri më sot nuk janë ndërmarrë politika apo masa serioze për t’iu përgjigjur në mënyrë adekuate, gjithëpërfshirëse dhe të qëndrueshme sfidave të forcimit të kuadrit institucional me qëllim parandalimin dhe luftën kundër korrupsionit.

---

¹ Prezantuar gjatë konferencës "Ulja e ndikimit politik në institucionet e pavarura" të organizuar nga Instituti Aspen me 3-6 shtator 2018 në Shkup.

² Mathisen, H.W. (2003), Donor roles in face of endemic corruption-Albania in the policy debate, Bergen, U4 Reports. Adresa: www.cmi.no/publications/file/2960-donor-roles-in-face-of-endemic-corruption-albania.pdf (aksesuar në 15 gusht 2018)

Mungesa e besimit tek partitë politike, gjyqësori, parlamenti dhe qeveria si dhe kontrolli nga politika i institucioneve dhe instrumenteve antikorrupsion në nivel kombëtar dhe vendor i bëjnë të pamundur proceset antikorrupsion, gjithëpërfshirëse dhe të drejtuara nga qytetarët. Besimi i ulët si asnjëherë tjetër i publikut është një nga pasojat kryesore të rezultateve të dobëta të prodhuara nga përpjekjet aktuale antikorrupsion në vend. Niveli i besimit të publikut tek aftësia për të luftuar efektivisht korrupsionin në Shqipëri është më i ulëti në rajon. Rrjedhimisht, qytetarët, aktorët e shoqërisë civile dhe komuniteti i biznesit janë përgjithësisht apatikë dhe kanë marrëdhënie të kufizuara me institucionet publike.

Përvojat dhe sfidat – legjislacioni, institucionet, zbatimi

Qeveritë e koalicioneve të ndryshme politike kanë bërë përpjekje për të hartuar politika dhe për të ngritur institucione për luftën kundër korrupsionit që nga viti 2005. Strategjitë antikorrupsion dhe planet e tyre të veprimit të 2007-2013 dhe 2015-2020 u hartuan me asistencë të huaj.

Në vitin 2009 u krijua Departamenti i Kontrollit të Brendshëm dhe Antikorrupsionit pranë Kryeministrit për të luftuar korrupsionin në institucionet publike. Kjo strukturë është ende funksionale, ndonëse e zvogëluar aktualisht në një njësi me burime të pamjaftueshme njerëzore. Në shtator të vitit 2013, qeveria e koalicionit të udhëhequr nga Partia Socialiste ia caktoi detyrën e Koordinatorit Kombëtar kundër Korrupsionit (KKK) Ministrit të Shtetit për Çështjet Vendore. Më vonë, në shtator 2017 kjo detyrë u transferua edhe një herë, kësaj radhe tek Ministri i Drejtësisë.

Disa nga karakteristikat e përbashkëta të organeve kombëtare antikorrupsion janë burimet e pakta njerëzore (me personel 1-5 vetë) dhe mjetet e pamjaftueshme financiare për të kryer detyrat e ngarkuara. Duke qenë se janë nën drejtimin e ministrive të ndryshme, stafit teknik të zyrës së KKK shpesh i ngarkohen detyra të tjera që nuk lidhen me misionin e tyre antikorrupsion. Në rrethana të tilla, është pothuajse e pamundur për të folur për legjimitetin institucional, duke qenë se zyra KKK nuk plotëson asnjë nga parakushtet e legjimitetit, si janë mbështetja e gjerë politike, kompetencat, burimet, pavarësia dhe llogaridhënia.

Në fakt, mund të debatohet nëse KKK mund të quhet vërtet institucion. Antikorrupsioni ka qenë një prej disa funksioneve që kanë pasur Ministri i Shtetit për Çështjet Vendore apo Ministri i Drejtësisë. Deri më sot në vend nuk janë evidentuar diskutime publike për sa i përket përmbushjes sa më mirë të qëllimit nga organet antikorrupsion. Lufta kundër korrupsionit është trajtuar si prioritet i lidhur me autoritetin ekzekutiv të kreut të qeverisë. Kjo po bëhet përherë e më e qartë (siç do ta shohim me VKM e fundit, që shpjegohet më poshtë), duke qenë se të gjitha strukturat dhe institucionet antikorrupsion kontrollohen dhe japin llogari vetëm tek Kryeministri.

Është me interes të krahasojmë përvojën e KKK në Shqipëri dhe me përvojat e vendeve të tjera të Ballkanit Perëndimor (BP). Në secilin prej këtyre vendeve përdoret një model ndryshe, por që gjithsesi kanë të përbashkët elementët bazë: pavarësinë nga dega ekzekutive, në disa raste me sistem kontrolli e balancimi të kompetencave me qëllim sigurimin e pavarësisë, etj. Modeli shqiptar është më i veçanti kur krahasohet me organet e tjera antikorrupsion të vendeve të BP dhe mbetet prapa këtyre vendeve për sa i përket burimeve njerëzore dhe financiare.

I ngarkuar me kompetencat e KKK-së, Ministri i Drejtësisë drejton aktualisht dy struktura të tjera qeveritare të ngritura me VKM në prill 2018:

- 1) Komiteti Koordinator për Zbatimin e Strategjisë Ndërsektoriale kundër Korrupsionit, 2015–2020; zv. ministrat janë anëtarë të këtij komiteti.
- 2) Task-Forca Ndërinstitucionale Antikorrupsion, përgjegjëse për inspektimet ndërinstitucionale, sipas planit të veprimit të Strategjisë Ndërsektoriale kundër Korrupsionit. Task forca përbëhet nga zyrtarë të nivelit të lartë nga katër drejtori të ndryshme të Kryeministrit.

Kjo VKM ngarkon Agjencinë për Dialog dhe Bashkëqeverisje dhe strukturat e auditimit të brendshëm të çdo institucioni të mbështesin punën e Task-Forcës Ndërinstitucionale Antikorrupsion.

Me sa duket, kjo e bën zbatimin e këtij vendimi edhe më të ndërlikuar dhe rrit edhe më tej sfidat me të cilat ndeshen aktualisht strukturat e auditimit të brendshëm (AB). Në një nga kumtesat e saj për politikën, Instituti për Demokraci dhe Ndërmjetësit (IDM) ka theksuar se “shkeljet dhe korrupsioni në përgjithësi mbeten pa raportuara, sepse strukturat e AB nuk janë të pavarura në punën e tyre.”³

Ky sistem strukturash qeveritare me një numër tepër të madh ligjesh shpesh ngarkohet me mbivendosje e duplikim detyrash dhe përgjegjësish mes institucioneve dhe agjencive të ndryshme qeveritare, duke sjellë si rezultat paqartësi dhe mungesë koherence të politikave dhe përpjekjeve të tyre antikorrupsion.⁴ Nga ana tjetër, detyra e KKK-së për të bërë koordinimin me institucionet e tjera të pavarura nuk duket se është edhe aq e thjeshtë duke pasur parasysh aftësinë dhe kapacitetet e tij.

Po ashtu, duke qenë se ka shumicën në parlament, qeveria ka arritur të ruajë kontrollin e “mbikëqyrësve” të saj duke emëruar krerët e institucioneve mbikëqyrëse dhe të pavarura me shumicë të thjeshtë votash. Prokurori i Përgjithshëm, Inspektori i Përgjithshëm i Inspektoratit të Lartë për Deklarimin dhe Kontrollin e Pasurive dhe të Konfliktit të Interesit (tani i ndryshuar, shih më poshtë), Kryetari i Kontrollit të Lartë të Shtetit (KLSH), madje edhe Presidenti i Republikës, zgjidhen me shumicë të thjeshtë votash. Në këtë mënyrë, ligji rrallë garanton pavarësinë e plotë të këtyre institucioneve për të kontrolluar dhe balancuar kompetencat politike.

Legjislacioni për KLSH miratohet me shumicë të cilësuar votash dhe siguron pavarësinë në punën e këtij institucioni. Megjithatë, besueshmëria e KLSH-së shpesh vihet në dyshim nga institucione të ndryshme të qeverisë sa herë që ato duan të kundërshtojnë raportet e auditimit të kryer nga KLSH. Kështu, KLSH përballat vazhdimisht me presionin politik dhe rekomandimet apo sanksionet e këtij institucioni merren në konsideratë pjesërisht. Sipas organizatës Transparency International, KLSH nuk ka kapacitetin që të detyrojë institucionet publike të audituara të zbatojnë rekomandimet e tij.⁵

Edhe pse nuk ka prova për efikasitetin e Vendimit të Kuvendit Nr. 49/2017 “Për krijimin e mekanizmit për monitorimin sistematik të ndjekjes dhe zbatimin të rekomandimeve të institucioneve të pavarura kushtetuese dhe atyre të krijuara me ligj”, pritet që Kuvendi të luajë një rol më proaktiv, gjë që mund të rrisë besueshmërinë dhe performancën e KLSH-së. Kjo e fundit i ka kërkuar Kuvendit të marrë një sërë masash për të përmirësuar aksesin dhe autoritetin e saj për të audituar disa sektorë sensitivë. Me sa duket kjo kërkesë ka rënë në vesh të shurdhët, duke qenë se Kuvendi nuk i është përgjigjur një tjetër kërkesë

³ Qirjazi, R. (2017), Lufta kundër korrupsionit në Shqipëri: përmirësimi i efikasitetit të auditit të brendshëm, (IDM). Adresa: <http://idmalbania.org/fighting-corruption-in-albania-improving-the-efficiency-of-internal-auditing/> (aksesuar në 16 gusht 2018)

⁴ Transparency International (2016), National Integrity System Assessment Albania 2016. Adresa: https://www.transparency.org/whatwedo/publication/national_integrity_system_assessment_albania_2016 (Accessed: 16 gusht 2018)

⁵ Transparency International (2016).

të bërë nga KLSH për të krijuar një mision auditimi për performancën e vetë këtij të fundit. Ky mund të jetë fare mirë tregues i agjendës së shumicës parlamentare për të marginalizuara performancën profesionale të KLSH-së.

Në prill të vitit 2017, Kuvendi miratoi një ndryshim të rëndësishëm ligjor për zgjedhjen e Inspektorit të Përgjithshëm të Inspektoratit të Lartë të Deklarimit dhe Kontrollit të Pasurive dhe Konfliktit të Interesit (ILDKPKI) përmes votimit me shumicë të cilësuar për një mandat shtatëvjeçar pa të drejtë rizgjedhjeje. Kjo vjen pas miratimit të paketës së reformës në drejtësi, në të cilën një rol i rëndësishëm në procesin e verifikimit i është caktuar ILDKPKI-së. Ky ndryshim ligjor mund të konsiderohet si zhvillim i rëndësishëm për sigurimin e një pavarësie më të madhe nga ndërhyrjet politike, sepse sipas kulturës politike në vend, roli i njeriut që drejton një institucion të caktuar është shpesh “më vendimtar në pavarësinë e institucionit sesa vetë dispozitat ligjore.”⁶

ILDKPKI është institucioni kryesor përgjegjës për zbatimin e Ligjit “Për sinjalizimin dhe mbrojtjen e sinjalizuesve” të miratuar në vitin 2016. Edhe pse kuadri normativ i antikorrupsionit si një mjet për parandalimin e akteve/praktikave të dyshuara të korrupsionit në sektorin publik dhe privat u zgjerua, zbatimi i këtij ligji, gjithsesi, do të jetë sfidë.

Në sajë të mandatit si institucion i pavarur i ngarkuar me detyrën e kontrollit të deklaratave të pasurisë dhe konfliktit të interesave të zyrtarëve të zgjedhur dhe të zyrtarëve tjerë publikë, ILDKPKI mund të jetë në pozicion më të mirë për të shërbyer si organ antikorrupsion me shumë qëllime dhe mund të bashkërendojë më mirë dhe të shmangë fragmentimin e luftës kundër korrupsionit.

Kuvendi i Shqipërisë ka miratuar konventa ndërkombëtare dhe një numër të konsiderueshëm ligjesh që lidhen me luftën kundër korrupsionit dhe me qeverisjen e mirë. Cilësia dhe zbatueshmëria e legjislacionit së bashku me garancinë për pavarësinë institucionale dhe qëndrueshmërinë e institucioneve në këtë sektor duhet të kthehen në prioritet kryesor për çdo grupim politik brenda Kuvendit. Edhe shoqëria civile, nga ana tjetër, duhet të përmirësojë komunikimin e saj me Kuvendin për sa i përket këtyre përparësive.

Nëse synon të tregojë se nuk është nën kontrollin e plotë të qeverisë, Kuvendi duhet të shfrytëzojë sa më mirë punën e institucioneve të pavarura, si KLSH, ILDKPKI, Avokati i Popullit, për t’i kërkuar llogari qeverisë dhe për të përmirësuar të gjithë sistemin e qeverisjes në tërësi. Kjo do të mbështeste edhe rolin e Kuvendit në vlerësimin e integritetit të legjislacionit antikorrupsion. Gjithsesi, duhet theksuar se e tërë praktika kombëtare e institucioneve antikorrupsion bie ndesh me parimet e gjithë-pranuara të qeverisjes së mirë për agjencitë kundër korrupsionit (AKK):

- *Mandat i qartë dhe i gjerë:* AKK duhet të kenë mandat të qartë për të luftuar korrupsionin me anë të parandalimit, edukimit, ndërgjegjësimit, hetimit dhe ndjekjes penale.
- *Vazhdimësi e garantuar me ligj:* e garantuar me një kuadër të qëndrueshëm ligjor, si me Kushtetutë apo ligj të veçantë, për të siguruar vazhdimësinë e institucionit.
- *Emërimi i paanshëm i kreut të AKK:* nëpërmjet një procesi që siguron pavarësinë, paanshmërinë, asnjësinë, integritetin, qëndrimin jo-politik dhe kompetencat e tyre..
- *Shkarkimi i kreut të AKK dhe vazhdimësia e drejtimit të institucionit:* kreut të institucionit AKK duhet t’i garantohet posti dhe mund të shkarkohet vetëm me procedurë të caktuar me ligj.

---

⁶ Transparency International (2016).

- *Sjellja etike dhe qeverisja*: AKK duhet të miratojë kodin e sjelljes, ku të përcaktohen standardet e larta të etikës në sjelljen e punonjësve të saj dhe të ketë një regjim të rreptë dhe të detyrueshëm për respektimin e këtij kodi.

Duhet të bëhet e qartë për të gjithë vendimmarrësit në vend, përfshirë këtu edhe opozitën, se mungesa e vazhdueshme e një institucioni të specializuar dhe të pavarur antikorrupsion me burime të mjaftueshme njerëzore dhe të pavarura do t'ia vështirësojë vendit përmbushjen e standardeve të kërkuara dhe sfidave.

Edhe përpjekjet institucionale më gjithëpërfshirëse anti-korrupsion priren të dështojnë pa angazhimin aktiv të shoqërisë civile dhe sektorit privat, të cilët duket se janë mjaft skeptikë për progresin në luftën kundër korrupsionit. Për të ilustruar këtë gjë, do të doja të citoja disa kontribuues nga sektori i OJQ-ve, që thonë se “kjo e jona është shoqëri ku zor se gjen një model të vetëm për të drejtuar çdo sektor që të shërbejë si shembull për të tjerët.”⁷

Në një vlerësim të IDM në vitin 2016 u mblodhën mendimet dhe sugjerimet nga rreth 300 kontribuues nga shoqëria civile dhe sektori i biznesit në vend. Në këtë vlerësim u konstatua se struktura aktuale e AKK është në konflikt interesi, duke qenë se kjo strukturë është pjesë e degës së ekzekutivit dhe, rrjedhimisht, kontrollon politikisht në nivel kombëtar e vendor. Kjo gjë kontribuon në mungesën e besimit nga ana e shoqërisë në proceset antikorrupsion.⁸

Mbështetja dhe Roli i BE-së

Nuk ka dyshim se roli i komunitetit ndërkombëtar është shumë i rëndësishëm për Shqipërinë për aq kohë sa vendi demonstroi një angazhim të plotë drejt anëtarësimit në BE. Në prill të vitit 2018, Komisioni i BE rekomandoi hapjen e negociatave të anëtarësimit për Shqipërinë, ndërsa Këshilli theksoi nevojën kritike që Shqipëria të japë rezultate të tjera të prekshme në luftën kundër korrupsionit në të gjitha nivelet. Sidoqoftë, ecuria drejt procesit të anëtarësimit mbetet e kushtëzuar nga ruajtja dhe thellimi i progresit në prioritetet kyçe, përfshirë këtu edhe luftën kundër korrupsionit.

Por faktet tregojnë se këto raporte nuk thonë shumë për shqiptarët. Këta të fundit sa herë që dalin raportet e progresit të BE-së apo të institucioneve të tjera ndërkombëtare që vlerësojnë performancën e vendit i konsiderojnë këto raporte si detyra që bëjnë aktorët e ndryshëm, d.m.th., ndërkombëtarët përmendin progresin dhe japin një listë detyrash. Nga ana tjetër, vendorët e lexojnë të njëjtin raport sipas këndvështrimit politik të partive të tyre. Kjo zgjat për disa ditë dhe më pas çdo gjë i kthehet rutinës së përditshme.

Është me interes të vlerësohet progresi (nëse ka), duke gjykuar mbi Raportin e Progresit të Komisionit Evropian për Shqipërinë për vitin 2015. Në këtë raport u parashtruan “një sërë sfidash që mbeten ende për t'u trajtuar, të tilla si rritja e pavarësisë së institucioneve të ngarkuara me luftën kundër korrupsionit, të cilat janë ende të pambrojtura nga presioni politik dhe ndikimet e tjera të panevojshme, si dhe sigurimi i dëshmive të qarta dhe të forta për hetimet, ndjekjet penale dhe dënimet.”⁹

⁷ Raport për Konsultimet e Forumit Vendor me OSHC dhe Komunitetin e Biznesit, 2016 IDM (i pabotuar)

⁸ Po aty

⁹ Komisioni Evropian (2015), Raporti për Shqipërinë 2015, Bruksel, Kreu 32 (Kontrolli financiar)

Sipas një raporti të hartuar në vitin 2016 nga Gjykata Evropiane e Auditorëve, Shqipëria ka bërë punë të dobët për zbatimin e Programit të Asistencës së BE-së. Në këtë raport theksohet se Shqipëria nuk arriti të japë rezultatet e kërkuara: “Jo vetëm që dështoi në arritjen e objektivave të matshme, por qëndrueshmëria e saj u ndikua edhe nga fakti se koordinatori kombëtar i antikorrupsionit nuk ishte i pavarur dhe koordinonte politikën në nivel kombëtar e vendor me mangësi të theksuar në buxhet dhe burime njerëzore.”¹⁰

Edhe pse nuk u trajtua asnjë nga këto konstatime, BE ka vazhduar me asistencën financiare për vendin për projekte antikorrupsion. Në nëntor të po atij viti (2016), Drejtori i Përgjithshëm për Fqinjësinë dhe Negociatat e Zgjerimit bëri publik lajmin në Shqipëri se për vendin po jepej një tjetër “10 milionë euro mbështetje financiare për t’u përdorur për zbatimin e strategjisë ndërsektoriale për luftën kundër korrupsionit.”¹¹

Rekomandime

Sfida e luftës kundër korrupsionit në Shqipëri duhet të marrë më shumë rëndësi dhe të bëhet përgjegjësi e Kuvendit. Në këtë mënyrë do të sigurohej një qasje për gjithëpërfshirëse duke ngritur mekanizma antikorrupsionit me pjesëmarrje për të rritur ndërgjegjësimin, kontributin dhe mbështetjen e shoqërisë shqiptare në përpjekjet e luftës kundër korrupsionit

Pjesa më e madhe e vendeve kanë krijuar agjenci anti-korrupsionit sipas prioriteteve kombëtare, legjislacionit, kushteve dhe treguesve të tjerë të performancës. Kjo kumtesë nuk propozon një model të caktuar, por promovon kryesisht nevojën për të zbatuar me rigorozitet tek agjencitë antikorrupsion të parimeve të pranuar botërisht për qeverisjen e mirë. Rekomandimet e mëposhtme reflektojnë opinionin e IDM-së për atë që mund të funksionojë në Shqipëri.

Roli i Kuvendit në sigurimin e pavarësisë dhe integritetit të një agjencie efektive antikorrupsion është i padiskutueshëm. Një agjenci e tillë duhet të ketë të garantuar me ligj pavarësinë dhe vazhdimësinë dhe të krijohet në bazë të një kuadri të qëndrueshëm ligjor të miratuar me shumicë të cilësuar. Mund të këshillojmë se, duke pasur parasysh të gjitha arsyet e përmendura në këtë kumtesë, një agjenci e tillë mund të jetë edhe institucion kushtetues. Kuvendi duhet të bëjë një analizë të plotë e të gjithanshme të legjislacionit antikorrupsion për të trajtuar fragmentimin dhe për të përmirësuar bashkëpunimin mes institucioneve të ndryshme.

ILDKPKI është më afër se organet e tjera për t’u kthyer në agjenci antikorrupsion. Për të ecur në këtë drejtim, ky institucion duhet të përmbushë kërkesat kryesore të legjitimitetit, veçanërisht teksa funksionon në nivel kombëtar dhe përpiqet të përfshijë qytetarët sa më shumë që të jetë e mundur. Me rëndësi të madhe për komunikimin me publikun janë llogaridhënia publike, komunikimi dhe mbikëqyrja.

Qeveria duhet të mbështesë një autoritet kombëtar anti-korrupsionit, organ që duhet të jetë i pavarur dhe të ketë kapacitete institucionale dhe financiare. AKK duhet të kenë mandat të qartë për të luftuar korrupsionin me anë të parandalimit, edukimit, ndërgjegjësimin, hetimit dhe ndjekjes penale.

Institucioni i AKK-së duhet të ketë të siguruar pavarësinë, vazhdimësinë, dhe burimet financiare e njerëzore që bëjnë të mundur funksionimin normal të tij, edhe nëse përdoret modeli i lidhur me degën e ekzekutivit (siç është aktualisht rasti i Shqipërisë). Në këtë rast, duhet të krijohet një sistem kontrolli dhe

¹⁰ Gjykata Evropiane e Auditorëve (2016), Asistenca e BE-së për para-aderimin për forcimin e kapacitetit administrativ në Ballkanin Perëndimor: https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR16_21/SR_WESTERN-BALKANS_EN.pdf (aksesuar në 17 gusht 2018)

¹¹ Drejtori i Përgjithshëm për Fqinjësinë dhe Negociatat e Zgjerimit, Christian Danielsson, për antikorrupsionin në Universitetin e Tiranës. 16/11/2016

balance për të siguruar emërimin dhe shkarkimin e pandikuar të kreut të këtij institucioni. Kreut të institucionit AKK duhet t'i garantohet posti dhe mund të shkarkohet vetëm me procedurë të caktuar me ligj

Në të dy rastet, këshillohet që Kuvendi të krijojë një strukturë të posaçme dhe të përhershme antikorrupsion të drejtuar nga Kuvendi dhe me pjesëmarrje nga shoqëria civile, institucionet kërkimore, sindikatat dhe grupet e tjera të interesit të sektorit privat. Këto grupe duhet patjetër të përbëjnë shumicën e kësaj strukture. Misioni i saj duhet të jetë monitorimi i zbatimit, autorizimi i hulumtimeve, vlerësimi i bashkëpunimit mes organeve të pavarura antikorrupsion dhe formulimi i rekomandimeve të tjera politike për Kuvendin dhe për institucionet e tjera. Kjo strukturë duhet të ketë si objektiv edhe shkrirjen në një të të gjitha punëve të fragmentuara të agjencive ligjzbatuese antikorrupsion.

Institucionet ndërkombëtare, përfshirë këtu BE-në, por edhe shtetet e saj anëtare, duhet ta kenë mësuar tashmë se gjuha më efikase për politikën shqiptare në vend është të thuhet gjërat troç.

Përndryshe, si Shqipëria ashtu edhe BE do të humbasin edhe më shumë kohë dhe mundësi me përpjekjet për të përshtatur programet e tyre që të përputhen me modelet aktuale të qeverisjes në Shqipëri, modele që janë larg parimeve të qeverisjes së mirë. BE duhet të nxjerrë më në pah mangësitë dhe devijimet nga praktika e mirë demokratike, përndryshe asistencë që jep do të duket më shumë si një detyrë që bëhet sa për të kaluar radhën. E kam të vështirë të kuptoj ndikimin e ekspertizës dhe asistencës së dhënë nga ekspertët ndërkombëtarë duke pasur parasysh se në Shqipëri kuadri ligjor për institucionin antikorrupsion dominohet dhe kontrollohet politikisht dhe se ky institucion funksionon me mangësi të theksuara në burime financiare dhe njerëzore. Miratimi i Planit të Veprimit për Luftën kundër Korrupsionit 2018-2020 nga qeveria shqiptare në prill të vitit 2018 pa asnjë konsultim paraprak me grupet e tjera, përfshirë këtu edhe shoqërinë civile, është një tjetër shembull më i fundit i një procesi antikorrupsion të dominuar dhe kontrolluar nga qeveria.

BE duhet të përcaktojë qartë hapat dhe objektivat që duhet të përmbushë Shqipëria për reformimin e infrastrukturës ligjore dhe institucionale në luftën kundër korrupsionit dhe jo thjesht të përshtatë asistencën dhe ndihmën e saj financiare me kuadrin aktual anti-korrupsion të Shqipërisë. Një gjë e tillë nuk do t'i shërbejë qëllimeve dhe synimeve të BE-së, aq më pak atyre të Shqipërisë.

Referencat:

Fletorja Zyrtare e Republikës së Shqipërisë
(Official Gazette of the Republic of Albania) (2018), Government Decision: No. 241, date 20.04.2018, No. 68, Year 2018.

Freedom House (2010), Freedom in the World 2010: Albania. Adresa:
<https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2010/albania> (Aksesuar: 16 gusht 2018).

Freedom House (2018), Nations in Transit 2018: Albania Country Profile. Adresa:
https://freedomhouse.org/sites/default/files/NiT2018_Albania_0.pdf (Aksesuar: 16 gusht 2018).

Global Integrity (2010), Global Integrity Report 2010: Albania. Adresa:
<https://www.globalintegrity.org/research/reports/global-integrity-report/global-integrity-report-2010/gir-scorecard-2010-albania/> (Aksesuar: 16 gusht 2018).

Komisioni Evropian (2015), Raporti për Shqipërinë 2015, Bruksel, Kreu 32 (Kontrolli financiar).

Mathisen, H.W. (2003), Donor roles in face of endemic corruption-Albania in the policy debate, Bergen, U4 Reports. Adresa: www.cmi.no/publications/file/2960-donor-roles-in-face-of-endemic-corruption-albania.pdf (Aksesuar: 15 gusht 2018).

Nwokorie, E.C., and Viinamäki, O.P. (2017), Legitimacy building of Anti-Corruption Agencies in five countries, 2017 OECD Anti-Corruption and Integrity Forum. Adresa: <https://www.oecd.org/cleangovbiz/Integrity-Forum-2017-Viinamäki-Nwokorie-legitimacy-anti-corruption-agencies.pdf> (Aksesuar: 16 gusht 2018).

Qirjazi, R. (2017), Lufta kundër korrupsionit në Shqipëri: përmirësimi i efikasitetit të auditit të brendshëm, (IDM) Adresa: <http://idmalbania.org/fighting-corruption-in-albania-improving-the-efficiency-of-internal-auditing/> (Aksesuar 16 gusht 2018).

Shentov, O., Stefanov, R., and Todorov, B. (2016), Shadow Power: Assessment of Corruption and Hidden Economy in Southeast Europe, Southeastern Leadership for Development and Integrity (SEDLI), Sofia, p. 19. Adresa: <http://seldi.net/publications/publications/shadow-power-assessment-of-corruption-and-hidden-economy-in-southeast-europe/> (Aksesuar: 15 gusht 2018).

Support for Improvement in Governance and Management (SIGMA) (2015), Albania Baseline Measurement, Paris, OECD Publishing.

Swedish International Development Cooperation Agency (Sida) (2007), Albanian Anti-Corruption Study.

Transparency International (2016), National Integrity System Assessment Albania 2016. Adresa: https://www.transparency.org/whatwedo/publication/national_integrity_system_assessment_albania_2016 (Aksesuar: 16 gusht 2018).